

Skogshistoriska Sällskapetets aktiviteter 2022

Med tio aktiviteter – sex exkursioner, två resor, ett webinarium och den digitala årsstämman – var det som vanligt igen efter de båda år då pandemin helt, eller delvis hämmade Sällskapetets exkursionsverksamhet. Intresset från medlemmarnas sida var stort och de flesta aktiviteterna blev nästan omgående fulltecknade.



24 mars, digital årsstämma och seminarium

Skogens tillstånd och skogspolitiken under 100 år

Temat för det seminarium som genomfördes direkt efter årsstämman var högaktuellt. Förmodligen inte någon gång tidigare har debatten om skog och skogsbruk förts med sådan bredd och sådan intensitet som under de senaste åren. Hur – och varför – de svenska skogarna ser ut som de gör är en fråga som engagerar hela samhället.

Anna-Lena Axelsson, vice ordförande i Skogshistoriska Sällskapetets styrelse och till vardags forskare vid SLU, inledde seminariet med att berätta om hur Sverige håller koll på tillståndet i skogarna. – Inventeringen av de svenska skogarna drogs igång år 1923 och var ett enormt projekt, berättade hon. År 1929 hade man klarat av hela landet. Man upprepade sedan arbetet mellan 1938 och 1952. Slutligen infördes 1983 ett system med 20 000 fasta provvytor varav många inventeras varje år.

Björn Hägglund, tidigare bland annat generaldirektör vid Skogsstyrelsen, konstaterade att den svenska statens skogspolitik ofta spelat en undanskymd roll i skogsdebatten, som nu pågått i snart ett halvt sekel.

– Men faktum är att det ju är skogspolitiken som format de skogar och det skogsbruk vi har i Sverige, sade han. Nu befinner vi oss återigen i en skogspolitiskt jobbig fas. Ingen vet vart utvecklingen kommer att leda. Det gäller att dra lärdom av de erfarenheter vi fått under de senaste trettio, fyrtio åren och inte skapa lika kontroversiella lösningar som tidigare. Om politikerna inte gått lika hårt fram med skogen som de gjorde på 1970- och 1980-talen hade debatten förmodligen inte blivit lika polariserad som den kommit att bli.

Carl Henrik Palmér, välkänd journalist och debattör avslutade seminariet med en insiktsfull och roande framtidsspaning. Han sa om att det inte förrän år 2060 blir "frid i skogen" och den inflammerade debatt som då har rasat i ett helt sekel ebbar ut.

– Då har det svenska skogsbruket äntligen övergivit sina, sedan mitten av 1900-talet, inrotade positioner och börjat lyssna även till andra röster än den egna.

25 januari, webinarium

Granens historia i Sverige

Det har länge varit en "sanning" att granen är det trädslag som för 4 000 år sedan sist av alla vandrade in i Sverige. Men kanske är det inte hela sanningen. Inte heller att det enbart är skogsbruket som ligger bakom granens dominans i söder. Om detta berättade professor Matts Lindblad mycket inspirerande vid webinariet. — Det finns numera bevis för att granens historia är mycket äldre och att den fanns här redan då inlandsisen smälte bort. Vi vet också att granen i södra Sverige gynnades av att svedjebruket upphörde och att man lärde sig att släcka skogsbränderna.

Antal deltagare: Cirka 60



19 maj, Morlanda, Tjörn

Bohuslänsk skogshistoria

Det blev härlig dag för de femtio deltagarna exkursionen på Morlanda säteri på Tjörn den 19 maj. Vädret var ljust, göken prövade strupen och programmet bjöd på såväl kulturhistoria och musik som skogsbruk och naturvård. Morlandas ägare, Annie Thorburn, berättade inlevelsefullt om säteriets 700-åriga historia. På programmet stod också Bohuslänsk skogshistoria, där de återkommande sillperioderna bidrog till att landskapet till slut till blev nästan helt avskogat.

Antal deltagare: 47



23 maj, Iggesund

Är contortan historia?

Rubriken lockade ett 25-tal deltagare till Hälsingland den här dagen för att ta del av hur Iggesund AB:s tidiga och storskaliga satsning på contortatall har utvecklats. Skogarna ingår idag i Holmen och man konstaterar där att man med ett halvt sekels erfarenheter har god kunskap om hur ett framgångsrikt contortaskogsbruk kan bedrivas. Därför kommer trädslaget att även framgent vara ett viktigt – om än mer begränsat – inslag i företagets skogsstrategi.

Antal deltagare: 26



27 maj, Kinnekulle

Geologi, natur och kultur på mest kända platåberget

Att Kinnekulle är ett besöksmål av högsta klass framstod tydligt den här dagen. Förutom granna vyer och sköna naturmiljöer serverades trädgårdshistoria, en botanisk vandring, sten- och industrihistoria och hur Kinnekulles skogar idag brukas med sikte att så bra som möjligt uppfylla önskemålen från bergets många andra intressenter. Professor em. I det väldiga stenbrottet redogjorde professor em. Christer Westerdahl för Kinnekulles märkliga geologi. Avslutning på gården Hjelmsäter med dess månghundraåriga ekar och produktionen av biokol.

Antal deltagare: 48



14–17 juni, Bergslagen

Skogs- och bergsbrukshistorisk resa i Bergslagen

En tre dagar lång tidsresa i hjärtat av Bergslagen som förmedlade både skogens och järnets historia i denna för Sveriges utveckling så viktiga del av landet. Den började i Löa och dess välbevarade hytta och fortsatte via Klotten till Grängesberg och därefter vidare till Stålldalen och Dan Anderssons finnmarker. Avslutning i Grythyttan.

Resan handlade inte bara om historia utan också om hur man ställt om från bergsbruk och järnframställning till helt nya näringsfång, bland annat storbryggerier och den världsberömda Opera på Skäret, inrymt i ett före detta sågverk.

Antal deltagare: 26



28–29 juni, Valsjöbyn

Mångbruk i gränslösa fjällnära bygder

Valsjöbyn i Hotagenbygden i västligaste Jämtland var utgångspunkten för den tvådagarsresa som även gjorde en avstickare in i Norge. I de här trakterna har mångbruk varit det normala ända sedan den svenska staten på 1700-talet lockade nybyggare att slå sig ner här. Om detta, men också om den samiska kulturen som redan då sedan länge var etablerad i området, handlade exkursionen. Besöket i Norge gav tydligt besked om hur olika de båda länderna ser på glesbygdsboende. Det blev en ur alla aspekter både tänkvärd och minnesvärd resa.

Antal deltagare: 40



26–27 augusti, Siljansfors

Jubilerande skogsforskning och skogsmuseum

Exkursionen genomfördes med anledning av att SLU:s försökspark i Siljansfors har funnits i ett helt sekel och det intilliggande skogsmuseet i ett halvt. Under dag 1 handlade det om SLU:s försöksparker och om Siljansfors försökspark i synnerhet. Flera av de försöksytor som lades ut redan 1922 besöktes. Under dag 2 handlade det om Siljansfors skogsmuseum som är ett fri-luftsmuseum beläget där järnbruket med samma namn en gång låg. Här finns förutom den bevarade masugnen bland annat flera utställnings-hallar och intressanta teknikföremål.

Antal deltagare: 44 och 35



6 september, Garphyttan

Rödlistan, skogshistorien och naturvårdsdebatten

Garphyttans nationalpark, någon mil väster om Örebro, är en av Sveriges äldsta nationalparker, inrättad redan 1909. Här genomfördes en exkursion på temat "den skogliga naturvårdens historia". Med hjälp av ett antal mycket namnkunniga experter förmedlades bilden av hur naturvårdstanken utvecklats under åren. Framför allt skiftade fokuset under 1900-talets sista decennier när rödlistan, sällsynta arter och marknadens krav kom att bli de dominerande drivkrafterna. Avslutning på Sveaskogs marker och en blick mot morgondagens naturhänsyn och naturskydd.

Antal deltagare: 36



27 september, Lönsboda

Var det här som granen vände?

I början av 1950-talet publicerade forskaren Gunhild Weimarck resultaten av sina studier i skogarna kring Lönsboda, just där Småland, Blekinge och Skåne möter varandra. Hon lyfte fram betydelsen av att svedjebruket, som upphörde vid början av 1900-talet, starkt bidrog till att markerna "granifierades". Professor Matts Lindblad förmedlade på plats den intressanta historien om granen medan ekologen Emil Persson demonstrerade de höga naturvärdena i Siggeboda naturreservat där boken nu håller på att ta kommandot över granen efter stormen Gudrun.

Antal deltagare: 50

